

Ronde 6

Audrey Verhille (a) & Hanne Rosius (b)

(a) Onderwijscentrum Gent

(b) PXL Education Hasselt

Contact: audrey.verhille@stad.gent

hanne.rosius@pxl.be

Rijke teksten voor alle lezers

1. Inleiding

Diverse nationale en internationale onderzoeken wijzen op een dalende leesvaardigheid bij onze leerlingen. Zo tonen recente peilingsproeven aan dat twee op de drie leerlingen uit het beroepsonderwijs onvoldoende scores op leesvaardigheid. Deze trend zorgt voor heel wat klassen met moeilijke lezers.

Goed kunnen lezen is nochtans een belangrijke voorspeller van maatschappelijk succes. Wouter Duyck (2024) vatte heel wat onderzoek hierover krachtig samen: “Goed lezen maakt rijk, meer dan rijk goed lezen maakt”. We hebben als leerkracht dus een grote verantwoordelijkheid om het lezen van moeilijke lezers extra te stimuleren. Maar hoe pak je dat aan?

Het kan demotiverend werken voor een leerling als je die een veel te moeilijke tekst voorschotelt. Tegelijkertijd willen we alle leerlingen laten kennismaken met rijke teksten. Een rijke tekst is een authentieke tekst waarin een schrijver zijn volle taalpotentieel benut, door bijvoorbeeld voldoende verwijz- en signaalwoorden en een uitgebreide woordenschat te gebruiken (Taalunie 2023). Op de website www.rijketeksten.org wordt een ruime selectie aan teksten verzameld, zo ook teksten specifiek voor leerlingen met taalmoeilijkheden. Elke leerkracht kan er terecht om gericht op zoek te gaan naar een bruikbare tekst voor in de klas en kan deze tekst meteen gratis downloaden. In onze workshop bespreken we welke teksten geschikt zijn om met leerlingen met taalmoeilijkheden aan de slag te gaan, maar ook hoe je deze het beste kunt inzetten. We werken daarbij met concrete voorbeelden, recht uit het werkveld.

2. Welke teksttypes?

Een eerste teksttype dat goed kan werken bij leerlingen met taalmoeilijkheden is de *graphic novel*. Hier ondersteunen de afbeeldingen het verhaal, wat het begrip van complexe verhalen vergemakkelijkt. De afbeeldingen helpen leerlingen om de context beter

te begrijpen, zelfs als het verhaal en de tekst wat moeilijker zijn. Bovendien zijn *graphic novels* esthetisch aantrekkelijk om te lezen. Ze maken lezen minder intimiderend en stimuleren het leesplezier.

Ook poëzie is een zeer waardevol teksttype. Poëzie werkt goed, vanwege de compacte en ritmische aard. De beperkte hoeveelheid tekst en de nadruk op klank en ritme maken het gemakkelijker voor leerlingen om zich te concentreren op de taal. Bovendien kunnen de emoties en beelden in gedichten herkenbaar overkomen bij leerlingen, wat uitnodigt tot gesprek.

Een derde type dat aanslaat bij de doelgroep is de informatieve tekst, vooral wanneer deze teksten ondersteund worden door afbeeldingen. Informatieve teksten lezen over onderwerpen die de leerlingen interesseren, motiveert hen om door te zetten, zelfs als ze tegen taalbarrières aanlopen.

Naast deze drie teksttypes zijn er natuurlijk nog veel andere mogelijkheden. Op www.rijketeksten.org vind je ook podcasts, kortverhalen, krantenartikelen, enz. Het is belangrijk om leerlingen aan een breed scala van teksttypes bloot te stellen, omdat elk type een andere manier biedt om taal te ervaren en te begrijpen, en om de woordenschat verder te verrijken.

3. Welke thema's?

Het is cruciaal om in de klas verschillende thema's aan te bieden. De theorie van de spiegels en ramen (Galda 1998) biedt hier een waardevol kader. Volgens deze theorie moeten leerlingen zowel teksten lezen waarin ze zichzelf herkennen (spiegels), als teksten die hen nieuwe werelden laten ontdekken (ramen).

Begin met thema's die dicht bij de leefwereld van je leerlingen liggen. Heb je veel jongeren met een migratieachtergrond in je klas? Werk dan rond het thema 'migratie'. Dit helpt hen om zich te identificeren met de personages en situaties, wat hun leesmotivatie en latere interactie bevordert. Als sport een grote interesse is, bied dan teksten aan over specifieke sporten, om de betrokkenheid verder te vergroten.

Maar het is net zo belangrijk om thema's te introduceren die hun perspectief verruimen. Teksten over onderwerpen zoals 'de toekomst', 'leven en dood' of 'maatschappijkritiek' kunnen leerlingen uitdagen om buiten hun eigen ervaringen te denken en nieuwe ideeën te verkennen. Op www.rijketeksten.org kun je eenvoudig zoeken op deze en andere thema's, zodat je een rijke variatie aan teksten kunt aanbieden. Deze balans tussen vertrouwde en onbekende thema's stimuleert niet alleen de leesvaardigheid, maar ook de persoonlijke groei van je leerlingen.

4. Welke aanpak?

Wanneer je de geschikte tekst gevonden hebt op www.rijketeksten.org moet je een juiste aanpak kiezen om deze tekst met je 'moeilijke lezers' te lezen. In onze workshop zoomen we in op twee eenvoudige aanpakken die de vijf sleutels van begrijpend lezen (Gobyn e.a. 2019) respecteren. Ten eerste gaan we in op de methodiek van samen lezen en in interactie gaan over de tekst via uitdagende en prikkelende vraagstelling, geïnspireerd door Bloom (Anderson e.a. 2001). Ten tweede tonen we hoe je leerlingen kunt aanleren om via herhaalde lezingen en het aanbrengen van icoontjes in de tekst tot diepgaand tekstbegrip te komen. Beide werkvormen illustreren we met rijke teksten en voorbeelden uit verschillende vakken. Na deze workshop kan je snel zelf een zinvolle leesles ontwerpen voor elke doelgroep en elk vak, vertrekkende van de aangepaste teksten voor moeilijke lezers op www.rijketeksten.org.
